İktisadî tetkikler

Irak petrolları

Bu saha, yalnız bir kuyusu işletilse senede 4 milyon ton petrol alınacak kadar zengindir

Irak petrolları, tarihi kadimdenberi malûmdur. Mukaddes kitablar, Hazreti Nuhun, gemisini, içinden ve dışından, Irak topraklarından çıkardığı neftle sıvadığını yazar. Nuhun ahfadı, Babil kulesi inşaatında, su geçmez tuğlalar imalinde, aynı maddeyi kullanmışlardır. İran ateşperestliğinin, yerden fışkıran petrol kaynaklarının ateş almasından doğduğu malûmdur. Dicle kayıkçıları, kamış sepetten başka bir şey olmıyan kayıklarını, memlekette bol bol buldukları ziftle sıvarlar, hatta bu siyah yapışkan maddeye vafda (neft) adını verirler. Bu memleket aşiretleri halkının, beygirlerinde ve develerinde görülen bazı cild hastalıklarına karşı, ilâc makamında petrol kullandıkları ve petrola «taşyağı» ismini verdikleri, gene malûm bir keyfiyettir.

Cihan Harbinden bir müddet evvel, 1903 senesinde, Almanyanın, İstanbul - Bağdad demiryolu imtiyazını almasına başlıca sebeb, Irak petrollarının namzed göründüğü parlak istikbali, o zaman keşfetmiş olmasıdır. Fakat, Anadolu - Bağdad demiryolunun güzergâhında bulunan bu petrol madenleri, rekabet uyandırmakta gecikmemiş, birçok mücadelelerden sonra, Irak petrollarını işletmek üzere «Anglo-Persian», «Shell» petrol kumpanyalarile, «Doyçe Bank» tarafından teşekkül eden bir grupa, imtiyaz verilmişti. Grupta, en büyük hisse Anglo-Persian'da idi ve yüzde 50 nisbetinde idi. Diğerleri, yüzde 25 nisbetinde hisse aldılar.

Büyük Harbden sonra, Fransa, mağlûb Almanyanın hukukuna sahib oldu ve «Irak Petroleum Co.» şirketi teşekkül etti. 1925 senesinde yapılan son bir anlaşma ile, hisseler şöyle tesbit edilmişti: Kârın yüzde beşi, Baron Gülbenkiyan tarafından teşkil edilen bir şirkete ayrıldıktan sonra, yüzde 95 i Anglo-Persian, Royal Deutch kumpanyalarile, Amerikan konsorsiyomu ve Fransız petrol kumpanyası arasında, müsavi surette taksim edilecekti.

Jeoloji mütehassısları tarafından idare edilen iki uzun araştırmadan sonra, imtiyaz arazisini ihtiva eden 90 kilometre murabbaı dahilinde, on petrol mıntakası tesbit edildi ve delme makineleri, 1927 nisanından itibaren faaliyete başladı. Birkaç ay sonra, 14 birinciteşrinde, Kerkük şehrine yakın Babagürgür denilen mevkide, 465 metre derine kadar inildiği halde henüz bir şey elde edilemediği bir sırada, müthiş bir hâdise oldu. Kuyudan, birikmiş gazların tazyikı altında, birdenbire, büyük bir petrol seli fışkırdı ve elli metre irtifaa yükseldi. Orada bulunan bütün müstahdemin sırsıklam oldu. Üç amele öldü. Bir Amerikalı ile birkaç Kürd, biraz ileride dinlenmekte oldukları bir çukurun içinde boğuldular. Fışkıran petrolu durdurmak için üç gün uğraşıldı, bir gün zarfında yerden fışkıran ham petrolun miktarı 36.000 tondu. Tam manasile bir petrol nehri hasıl oldu. Ve bu nehir, Dicleye doğru yürüyerek, Dicle kıyılarındaki şehirler için büyük bir tehlike teşkil etmeğe başladı.

Bu selin mecrasını değiştirerek ıssız bir ovaya doğru akıttılar ve petrol sütununu ateşlediler. Alevler içinde kalan sütun cidden ulvî ve korkunc bir manzara arzediyordu. Hararet tahammül edilmez bir dereceye çıktı. Fakat bazan felâketin de iyi tarafları olur. Bu kötü vaziyet, petrol madeninin son derece zengin olduğunu gösteriyordu.

1928 ve 1929 senelerinde, yekdiğerinden 800 ilâ 5,000 metre mesafelerle 30 kuyu daha kazıldı. Bunların derinlikleri 400 ilâ 1100 metre arasındadır. Bittabi ilk kazış ameliyesindeki kaza nevinden hâdiselere meydan vermemek için icab eden tedbirler alındı.

Bu kuyuların cümlesi fevkalâde verimlidir. Diğerleri ihtiyat bırakılarak yalnız bir tanesi işletilse, senede 4 milyon ton petrol istihsal edilebilir.

Konsorsiyoma terkedilen mıntaka 90 kilometre murabbaında olduğu halde Iraktaki 31 tane kuyu 270 kilometre murabbaı bir saha işgal etmektedir. Fakat, şirketlerin göze aldıkları yüksek masrafları kapatmak ve hissedarları tatmin etmek için, bu kuyuların muazzam istihsalâtını satmak icab ediyordu. Malın, yerinde satılması kabil olamıyacağı ve Akdeniz limanlarına sevki lâzım geldiği çabucak anlaşıldı. Petrolu, Fransız mandası altında bulunan Trablus ve İngiliz mandası altında bulunan Hayfaya ulaştırmak lâzımdı. Bunun için 1900 kilometre uzunluğunda iki boru tesisatı yapıldı.

Gerçi Amerikadaki «Standard Pipe Line Co.» nin 700 metre uzunluğundaki petrol boruları gibi daha uzun tesisat mevcudsa da, burada, çorak, fevkalâde arızalı, ıssız ve eşkiya dolu tehlikeli arazi mevzuubahs bulunuyordu.

Kerkükten başlayarak şark ve garb mıntakalarından dolaşan 241 kilometre uzunluğunda kalın bir çift boru Fıratı aşarak ikiye ayrılır, bir kolu şimalden Trablusa, diğer kolu cenubdan Hayfaya doğru uzanır. Kalın ve yapışkan ham petrol çok kuvvetli 14 basıcı tulumba vasıtasile sevkedilir. Bu boruların döşenmesi için, tatlı su kuyuları açmak, yapı malzemesinin sevki için yollar yapmak, ameleyi barındıracak hangarlar inşa etmek ve telgraf ve telefon hatları tesis etmek lâzım geldi.

Bu inşaatın plânları için 1928 den 1931 senesine kadar çalışıldı. Nihayet 1932 başlangıcında «Mediterranneen Pipe Line Ltd.», «Irak Petroleum Co.» yirketini teşkil etti. Bu şirket boru döşeme işini üzerine aldı.

İlk mühim güçlük, Diclenin son sahiline ulaşıldığı zaman meydana çıktı. Çünkü bu sahil çok kayalık ve sarptır. Borunun yerleştirileceği hendeği kazabilmek için dinamit kullanılması zarureti hasıl oldu. Diclenin ötetarafında, kısmen çöl, kısmen kumlu tepelerle dolu, daha fenası, bilhassa taşma mevsimlerinde daima bataklık olan bir memleketten dolaşıldı. Aynı güçlük Fıratta geçildiği sırada tekerrür etti. Bu nehri geçtikten sonra 12 kilometre mesafede, çift boru iki kola ayrılır. Birinci kolun yolu üzerindeki arazi diğerinden daha müsaiddir. Diğer kolun uzunluğu 748 kilometre olduğu halde, bu kol 610 kilometre uzunluğundadır ve yolu üzerinde rasgeldiği müşkülât gayet ufaktır.

Şimal kısmındaki bu kol, hep Suriye arazisi üzerinde, 129 kilometre uzunluğunda Fırat nehrine muvazi olarak uzayıp gider; Suriyeye girdikten sonra, arazinin arızalarını takiben 275 ilâ 720 metre yükseklere kadar tırmanır; Palmir harabeleri civarından ve Humus şehri yakınından geçer ve denize doğru iner. Sahil, yüksek tonajlı gemilerin yaklaşmasına elverişli olmadığından, boru denizin altından 1,500 metre ileriye kadar uzatılmış ve koca bir şamandıraya raptedilmiştir.

Gemilerin hortumları borunun şamandıradaki ağzına tesbit edilir ve petrol karadan tulumbalar vasıtasile gemiye sevkedilir. En sağlam ve en ekonomik usul budur.

Hayfada ve Süveyşte de aynı usul tatbik edilmektedir.

Cenub kısmına giden kolun geçtiği yol daha büyük arızalarla doludur. Bu kısımda yol daha sarp olduktan başka su da yoktur. Yalnız Rutya'da suyu oldukça bol bir kuyu vardır. Fakat bu da 700 metre yüksek bir tepededir. Kuyunun bu vaziyeti yüzünden, o nokta, en eski zamanlardanberi kervanların toplandıkları bir mevki vazifesi görmektedir. Bu kuyu Şam'la Bağdad arasında ve her ikisine de aynı derecede uzak bulunmaktadır.

Bugün burada bir tayyare ve bir telsiz telgraf istasyonu vardır. Fakat bu noktadan itibaren memleket çok arızalanmaktadır. Havran, lâvlar ve çorak dağlarla dolu, susuz, ağacsız, toprağı sert ve sayısız arızalardan ibarettir. Nakliyat zordur. Mesken namına hiç bir şey yoktur. Tarihî mabedlere aid olması muhtemel harabeler pek çoktur.

Borunun geçtiği yol üzerinde 1036 metre yüksekliğinde bir dağa tesadüf edildi. Bütün bu güçlükler, Hicaz demiryolunun geçtiği arazi üstünde bulunan Mafrak'a kadar böylece devam eder. Ve ancak Şeria nehrinin şarkında 27 kilometre mesafede bulunan İbritte nihayet bulur.

Bu mevkiden itibaren meskûn mıntakalar başlar. Boru, denizden 270 metre aşağıda Şeria nehrinden geçer ve Seyid Razin vadisinden dolaşarak Hayfanın şimali şarkisine 3 kilometre mesafede kâin körfeze gelir.

Vakit kazanmak için aynı zamanda üç yerde çalışılmış ve malzeme dört ayrı memlekete sipariş edilmişti. Fransa 2,000 kilosu 25-30 santimetre açıklıkta çelik boru olmak üzere 5,500 ton boru vermiştir. En büyük ve en pahalıya mal olan müşkülât, ameleye içilecek su tedariki olmuştur.

Şehir Meclisi azalığı

Bundan bir müddet evvel vefat eden Şehir Meclisi azasından mütekaid General doktor Refik Münirin kalan yerine Fatih kazasından birinci yedek olarak fabrikatör, mühendis Rüstü Diktürk geldiğinden Şehir Meclisine iştiraki Belediye riyaseti tarafından kendisine bildirilmiştir.

Rüştü Diktürk

Memleketimizin yegâne kauçuk mühendisi olan Rüştü Diktürk ayni zamanda Şehir Meclisinin en genc azası da olacaktır.

Yeni borsa binası

Kambiyo borsasının muamelâtı muvakkaten İstanbul Ticaret borsası salonunda yapılıyordu. Fakat burası müsaid olmadığından borsa için yer aranmış ve Dördüncü Vakıf hanının zemin katında evvelce borsanın bulunduğu yerin yanındaki salon borsa için tutulmuştur. Şimdi burada tadilât yapılmaktadır.

Oğlunu yaralayan baba

Galatada Arabcamiinde Nazifin kahvehanesinde oğlu Sabriyi Lâz biçağile yaralayan mavnacı Ahmed Tılıy, adliyeye gönderilmiştir. Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde yapılan sorgusunda, oğlunun kendisini dinlemiyerek kahvehanede kâğıd oynadığını, «eve gel» deyince «gelmem, döversin» diye karşı geldiğini, kendisinin de hiddetle ne yaptığını bilmediğini söylemiş, yaraladığını aşağı yukarı itiraf etmiştir. Tahkikata devam olunmaktadır. Diğer taraftan, Beyoğlu hastanesinde yatan çocuk, iyileşmektedir. Esasen yaraları hafiftir.

Kamyonda bir ölüm

İsmail adlı bir kamyon şoförü, Hasköy civarında bir yere tuğla götürüp Şişliye dönmek üzere Maşaklık yanından geçerken, yol üstünde üç işçi ile karşılaşmıştır. Bunlar, kendilerini kamyona almaları kabil olup olmadığını sormuşlardır. İsmail de, iyilik olsun diye «peki» demiştir. Üç işçi, kamyona binmiştir. Fakat, çok geçmeden işçilerden İsmail, sarsıntı ile boş kamyon içerisine kapaklanmıştır. Bir daha yerinden kalkmama düşer düşmez öldüğü anlaşılmıştır.

Yalnız çenesi zedelenmiş olduğu halde ölen İsmailin cesedi, adliye hekimi Enver Karanın gösterdiği lüzum üzerine, morga kaldırılmıştır. Kamyon şoförü İsmail yakalanmıştır. Tahkikat yapılmaktadır.

Doğru değil mi?

Anadoludaki kira pahalılığına toptan bir çare bulmak lâzım!

İki gün evvelki gazeteler, Ankarada kira ihtikârı yapıldığına şahid olan fiat murakabe komisyonunun derhal faaliyete geçerek bu gibi hareketlerin faillerini millî korunma kanununa tevfikan cezalandırmak üzere teşebbüsata giriştiğini haber veriyorlardı.

Anadolunun hemen her tarafındaki karilerimizden aldığımız müteaddid mektublarda vaziyeti hazıra dolayısile vuku bulan akın neticesi oralarda da kira bedellerinin bir kaç misline çıkmış olduğundan şikâyet edilmektedir.

Demek oluyor ki Ankarada ve diğer büyük şehirlerde tatbik olunan usulün, bir çok vatandaşın Anadoluda yerleşmek arzusunu gösterdikleri şu sırada, kaza, nahiye merkezi demiyerek her noktada mer'i olmasını temin edecek tedbirlere tevessül eylemek icab ediyor, küçük kasabalarımızda fiat murakabe komisyonları mevcud olmadığına göre oralarda belediyelerin veya hükûmetin diğer bir şubesinin bu işle meşgul olmaları için tertibat almak lâzımgeliyor, tâ ki gerek hükûmet vasıtasile, gerekse kendiliğinden Anadoluya gitmiş olan vatandaşlar, ev sahiblerinin ve evleri evvelce ucuzca kiralayıp da şimdi ihtikâr yapmıya kalkışmış olan mutavassıtların kurbanı olmaktan kurtulsunlar, diyoruz,

Doğru değil mi?

Almanya ile

Yeni ticaret anlaşmasının tatbikına geçiliyor

Almanya ile yeni akdolunan muvakkat ticaret anlaşmasının tatbikatı için temaslara başlanmıştır. Bu anlaşmanın iki memleket arasında temin edeceği ticarî hareketin hududu listelerle tayin olunmuştur.

İki Alman grupu yeni anlaşmanın çizdiği çerçeve dahilinde memleketimizden mübayaat yapmak üzere şehrimize gelerek temaslara başlamıştır. Diğer taraftan Almanyaya yazı siparişler verildiği anlaşılmaktadır.

Almanlar bilhassa tütün ve hububat mübayaatı üzerinde temaslar yapmaktadırlar. İthalât firmalarımız Almanyadan cam, çivi ve alelûmum sınaî mamulât almak için teşebbüse girişmişlerdir. Bu hususta Ticaret Vekâletine bazı lisans talebleri yapıldığı haber alınmaktadır.

Uçurtma uçururken kuyuya düşen çocuk

Beşiktaşta Serencebey yokuşunda Çitlenbik sokağında 17 numaralı evde oturan Tahsin Ölçkinin 12 yaşındaki oğlu Aydoğan Çetin, evin bahçesinde uçurtma uçuruyormuş. Bahçeye bitişik eski zamandan kalma, üstü betonla kapalı ve çok geniş sarnıcın üstüne çıkarsa, uçurtmayı daha yüksekten uçurabileceğini düşünen çocuk, oraya çıkmıştır. Uçurtmanın ipini çeke çeke gerisin geriye giderken sarnıcın üstü açık deliklerinden birinden içeriye düşmüştür.

Kaza, etraftan görülmüşse de, koşanlar suyu 7 metre derin geniş sarnıca düşen çocuğu, nispeten dar delikten düştüğü yerde bulamamışlardır. Çağırılan itfaiye, 4 saat uğraşmıştır. Neticede, derin ve geniş sarnıçtan çocuğun ancak cesedi çıkarılabilmiştir. Adliye hekimi Enver Karan, cesedin gömülmesine ruhsat vermiştir. Kaza etrafında tahkikat yapılmaktadır.

Tevkif edilen ihtikâr sucluları

Sirkecide bir ecza deposu sahibi Karabet, nevrozini fazla fiatla sattığı ve Sultanhamamında kumaşçı Nesim Leon da kumaşları fazla fiatla satışa arzettiği iddialarile mahkemeye verilmişlerdir. İstanbul ikinci asliye ceza mahmekesi, bunları sorguya çekmiş ve şahidleri dinlemiştir. Neticede her ikisi hakkında da tevkif müzekkeresi kesmiştir. Muhakemenin devamı, Fiat Murakabe Komisyonundan bazı noktaların sorulması için kalmıştır.

Şehir ve Memleket Haberleri

İlk mekteb mezunları

Muvaffakiyet nisbetinin yüzde doksan olduğu anlaşıldı

İstanbul ilk mekteb başmualllimleri dün öğleden sonra Eminönü Halkevi salonunda bir toplantı yapmışlar; ders senesinin sonu olması münasebetile mekteblere aid muhtelif meseleleri, bu arada ders istatistiklerini gözden geçirmişlerdir. Bu sene ilk mekteblerde muvaffakiyet nisbetinin yüzde 90 ı bulduğu anlaşılmaktadır. İkmale kalan talebenin imtihanları mayısın 13 ünde başlıyacak, 15 inde bitirilecektir.

Dün ilk tedrisat müfettişleri de toplanarak teftiş neticeleri hakkında bazı kararlar almışlar, talebe vaziyetine göre önümüzdeki ders senesinde açılması lâzımgelen mekteb ve şubeleri tesbite başlamışlardır.

İKTISAD

Dünkü ihracat

Dün şehrimizden 200,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu arada İtalyaya ve Rumanyaya balık, Almanyaya deri, tütün ve fındık ihrac olunmuştur.

Yünlü ve ipekli mensucat fiatları

Yünlü, ipekli ve pamuklu mensucat fiatlarında son günlerde bir fiat sukutu görülmektedir. Bu fiat düşüşü bilhassa elbiselik yünlü kumaşlarda barizdir. Bu vaziyet İktısad Vekâletinin işe müdahalesi ve Fiat Murakabe Komisyonunun sıkı kontrollarile alâkalıdır.

Et fiatları

Fiat Murakabe Komisyonu dün Vali muavini Ahmed Kınığın riyaseti altında toplanarak et fiatlarını yeniden tetkik etmiş, et fiatlarının yeniden ucuzlaması kabil olduğunu, fakat narkın konulduğu gündenberi on beş günlük müddet geçmediğinden yeni narkın gelecek hafta başında konulması münasib görülmüş, bu arada, Şehzadebaşında kuzu etini 90 kuruştan satan kasab Ali Özerin Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilmesi takarrür etmiştir.

Bakkallar cemiyeti fiat murakabe komisyonuna müracaatle sabun, zeytin ve yağ gibi maddelerin fazla fire verdiğini göz önüne koyarak bakkallara verilen yüzde 12 kârın bu maddeler için yüzde 17 ye çıkarılmasını istemiştir. Komisyon evvelce bu noktai nazarı dikkate alındığından bu talebi reddetmiştir.

Sarıyer iskelesi için açılan dava

Boğaziçinde Sarıyer iskelesi için Şirketi Hayriye aleyhine açılan dava neticelenmiş ve bu davanın bir neticeye varmasile Sarıyer kasabası da iskelesiz kalmaktan kurtulmuştur.

Sarıyer iskelesinin Şira dalyanına ve voli mahalli zarar verdiğinden bahisle Şirketi Hayriye aleyhine açılan bu dava sekiz senelik bir müddet içinde muhtelif safhalar geçirdikten, fen ve ihtisas sahibi şahsiyetlerden mürekkeb müteaddid vukuf heyetleri tarafından tetkik edildikten sonra nihayet iskelenin bulunduğu arsanın kâmilen şirketin malı bulunduğu ve elyevm mevcud kârgir, iskele ile bundan evvelki ahşab halinin balık tutulmasına hiç bir suretle mâni olmadığı uzun mucib sebeblerle tespit olunarak açılan dava asliye ikinci hukuk mahkemesi tarafından reddolunmuştur.

Yahudi kavgası

Galatada Kuledibinde bir meyhanede kanlı bir hâdise olmuştur. Oradaki Menahemin meyhanesine içmeğe gelen tabakçı Muiz Leviyi, meyhaneci, eski bir iğbirar tesirile, içeriye sokmamıştır. Arada kavga çıkmış, bu aralık Menahem, Muiz Leviye bir tokat atmıştır. Muiz Levi de, bıçak veya çakı, ne olduğu daha anlaşılamıyan kesici bir aletle Menahemi ağırca yaralamış ve kaçmıştır. Meyhaneci, Senjorj hastanesine yatırılmış, tabakçı da çok geçmeden yakalanmıştır.

Sultanahmed sulh ceza mahkemesi hâkimi Reşid Nomer maznunu isticvabdan sonra tevkif etmiştir..

Tarlabaşı cinayeti

Otobüsçü Halili öldüren polis Hayreddin Sami 12 seneye mahkûm oldu

Tarlabaşında geçen sene mayısın 23 ünde bir cinayet olmuştu. Kadın yüzünden olan bu cinayetin muhakemesi, İstanbul ikinci ağırceza mahkemesinde bitmiş, dün akşam karar bildirilmiştir.

Maznun, o zaman polis memuru olan Hayreddin Sami Ayuzunoğludur. Öldürülen, otobüsçü Halildir. Hâdisenin sübut şekline göre, Tarlabaşında bir evde oturan Nebahat adlı kadın, hem Hayreddinle, hem de Halille sıkıfıkı görüşüyormuş, ve her ikisile de ayrı ayrı zamanlarda buluşuyormuş Fakat, hâdise gününün sabahı, otobüsçü Halil, eve habersizce gelerek birdenbire yatak odasına girmiştir. O aralık, Nebahat odada dolşıyor, Hayri de yatakta yatıyormuş. Halil, ikisini aynı odada ve bu halde görünce, kıskanclıkla hiddete kapılmış, kadına bir tokat atmıştır. Ondan sonra Hayrinin üstüne yürümüştür. Hayri de yastık altına soktuğu tabancasını çıakrmış, ona üstüste bir kaç kurşun sıkmıştır. Kurşunlardan birinin isabetile Halil yere devrilerek, derhal ölmüştür. Sıkılan kurşunlardan biri de, O aralık sofada bulunan Nebahatin kız kardeşi Duhtere rastlamış, Duhter de yaralanmıştır.

Mahkeme, maznun Hayrinin, Halilin elinden tabancayı almak isterken tabancanın kazaen patladığı yolundaki müdafaasını reddetmiştir. Netice olarak, Hayri Ayuzunoğlunun tehevvüren ve kasden öldürmekten 18 sene ağır hapse konulmasını kararlaştırmıştır. Ancak, Nebahatin iki taraflı buluşmayla hâdiseye sebeb olmasını ve Halilin kıskanclıkla Nebahati tokatlayıp Hayrinin üstüne yürümesini, cezayı azaltıcı mahiyette saymıştır. Dolayısile, ceza müddeti 12 seneye indirilmiştir. Ayrıca, Hayrinin, öldürdüğü Halilin babası Şahine 500 lira tazminat ödemesi de, karar altına alınmıştır.

Yardımsevenler

İstanbul şubesi bu gün Parti merkezinde toplanacak

Yardımsevenler İstanbul şubesi bugün öğleden evvel parti vilâyet merkezinde bir toplantı yaparak hazırlıkları gözden geçirecektir. Bu arada cemiyetin tadil edilen nizamnamesi ile kadınların cephe gerisinde alacakları vazifeleri geniş miktarda tetkik edilecektir.

Gönüllü hastabakıcıların yetiştirilmesi ve bunların çalışma yerleri etrafında da konuşmalar yapılacaktır. Kurum, Eminönü Halkevinde daimî bir müracaat bürosu teşkil edecektir. Yardımsevenler Kurumuna aid müracaatler bu büro tarafından incelenecektir. Bugünkü toplantıda Bayan Mevhibe İnönünün neşretmiş oldukları millî vazifeye davet beyannamesi de okunacaktır.

Kazalarda okuyup yazma bilenler gönüllü hastabakıcı kaydedilmektedirler.

MÜTEFERRİK

Dahiliye Müsteşarı şehrimizde

Dahiliye Müsteşarı Ali Rıza Çevik dün sabahki ekspresle Ankaradan şehrimize gelmiştir. Müsteşar, istasyonda Vali ve Belediye reisi doktor Lûtfi Kırdar ve emniyet müdür vekili Salâhaddin Kortut tarafından karşılanmıştır.

Ali Rıza Çevik, şehrimizde bir kaç gün kalacaktır.

19 mayıs programı tespit edildi

Lise ve orta mekteb müdürleri dün sabah kız lisesinde bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda, beden terbiyesi muallimleri tarafından hazırlanan 19 mayıs genclik bahramına aid program okunarak kabul olunmuş ve kat'î program vilâyetin tasvibine arzedilmiştir. Son şekle göre, Taksimde yapılacak büyük geçid resminden başka, öğleden sonra saat 16 da Fener stadyomunda kız ve erkek talebeler muhtelif spor hareketleri yapacaklardır.

Hava Gedikli kampına giden talebeler

Hava Gedikli hazırlama yuvasına yazılan talebelerden 63 kişilik ilk kafile dün sabah İnönü kampına hareket etmişlerdir. Sıhhî vaziyeti ve evrakı tetkik edilen diğer talebeler de muhtelif kafileler halinde kampa sevkedilecekler dir.

Floryaya munzam tren seferleri

Devlet Demiryolları idaresi Floryaya rağbet arttığından önümüzdeki pazardan itibaren tarifeye ihtiyaç nispetinde munzam banliyö trenleri tahrikine karar vermiştir.

Marmara yolcuları

Meccanî nakliyat için hususî vapur tahrik edilmiyecek

İstanbulu terketmek üzere beyanname almış olanlardan Marmara havzasına gideceklerin sevkine, dünden itibaren başlanmıştır. Dün sabah ilk kafile saat 10 da Galata rıhtımından hareket eden Trak vapurile Mudanyaya gitmiştir. Ancak bu vapurun müretteb yolcu adedi 460 kişi olduğu halde, vapura ancak 27 kişi gelmiştir. Denizyolları idaresi, bu vaziyet karşısında, muayyen posta vapurlarile Mudanyaya gidecek olan paralı yolcuları da bu vapura almağa mecbur kalmıştır. Şimdilik Mudanya ve Bandırmaya gidecek beyannameliler için hususî vapur tahsis edilmiyecek, bunlar muayyen posta vapurlarile yerlerine gönderilecektir.

Karadeniz hattına yapılan beyannameli yolcu nakliyatına devam edilecektir. Aksu vapuru, dün akşam saat 18 de beyannameli yolcuları hamilen Karadenize hareket etmiştir. Aksu vapuru Zonguldak, Bartın, Amasra, Kurucaşile, Cide ve Ayancık iskelelerine uğrıyarak yolcularını çıkaracaktır.

Vilâyetin tebliği

İstanbul vilâyetinden tebliğ edilmiştir.

Anadoluya gidecek meccanî yolcular için Karadeniz iskelelerine aid birinci kafile nakliyat kafilesinin tamamen tevhidi mümkün görülmüş olduğundan yeni tertib sevk plânı aşağıda yazılmıştır:

A) 6, 8 ve 9 mayısta kalkacak vapurlar kaldırılmıyarak 11 mayıs 941 pazartesi günü saat 18 de kalkacak (Aksu) vapuru 6 mayısta Samsuna müretteb 2413 - 2161

B) 8 mayısta Sinob ve Gerzeye müretteb 2160 - 1861.

C) 9 mayısta Samsuna müretteb 288 - 2415.

D) 11 mayısta keza Samsuna müretteb 2581 - 2848 numaralı bilet hamillerini bir partide iskelelerine götürecektir.

ŞEHİR İŞLERİ

Buz İnhisarı

Belediye, imtiyazı nihayet bulan buz inhisar işini tekrar ihaleye koymuştur. 23 mayısta ihale yapılacaktır. İhale ya toptan ve yahud parti, parti yapılacaktır.

Mesire yerlerindeki gazinoların tarifesi

Belediyede reis muavini Lûtfi Aksoyun başkanlığında bir komisyon teşekkül etmiştir. Bu komisyon yaz dolayısile mesire mahallerindeki gazinoların tarifelerini tetkik ve bir karara bağlayacaktır. Bu suretle tetkik edilecek tarife miktarı bin kadardır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Yutmak hırsı

Mihverin en fena ve en zayıf tarafı, küçük milletlere hiç bir hayat ve istiklâl hakkı tanımamasıdır. Bunun yeni bir delilini, Yugoslavyanın Slovenlerle meskûn topraklarının taksim ve ilhakile gösteriyorlar. Bu açgözlülükte bilhassa, İtalya daha aceleci davranmaktadır. Sanki ordularının girdiği, bu toprakları, başkalarına kaptırmaktan korkuyormuş gibi, harbin bitmesini ve kat'î bir hesab ve tasfiye yapılmasını beklemeden, alelâcele hemen ilhak etmektedir. Bu yüzden bütün küçük milletler, ezilmiş olsalar bile, Mihvere karşı düşman olmaktadırlar.

Malûm İtalyan gazetesi, Giornale d'İtalia Slovanyanın İtalyaya ilhakını haklı göstermek için, bin dereden su getirmektedir. Bu gazeteye göre, sanki yapılan iş Slavlarla meskûn toprakların gaspı değilmiş de, ortada halledilmiş bir dava varmış gibi, bu hal şekli gayet tabiî ve zarurî imiş. Slovenler, cenub Slavlarını teşkil eden dört milletten lisan ve an'ane itibarile ayrımakta imişler. Kezalik yeni Hırvat devletile de birleşmelerine imkân yokmuş. Slovenler nüfusça pek az ve toprakça pek küçük oldukları için müstakil devlet de kuramazlarmış. Diğer taraftan Slovenlerle Sırblar arasındaki geçimsizliklerin, önüne geçilemiyecek kadar, şiddetli olduğu anlaşılmış imiş. Slovanya işinde tek çare, «Avrupanın yeniden tanzimi çerçevesi içinde» bu memleketin en büyük parçasının İtalya ve küçük bir kısmının da Almanya tarafından ilhakında imiş.

Slovenler, öteki cenub Slavlarından nekadar ayrı olurlarsa olsunlar, herhalde ne İtalyanlar ve ne de Almanlarla zerre kadar münasebetleri yoktur; onun için, İtalyan gazetesinin ileri sürdüğü delillerin de hak ve hakikatle hiç bir münasebeti mevcud değildir.

İtalya, harbe girmeden evvel atılan «Tunus, Nis, Süveyş, Cibuti!» gibi nâralar arasında Slovanya yoktu. Anlaşılıyor ki İtalyanın gırtlağındaki dokuz boğumun en dibdekilerinde başka memleketler ve bu meyanda Slovanyada gizli imiş.

İtalyanın Yugoslavya ve Yunanistandan parçalar koparmaktaki acelesine gelince, bu tamamile beyhude bir açgözlülüktür. Harbi, sonunda, ya İngiltere kazanacak; yahud da Almanya. İngiltere kazanırsa, İtalya bütün yuttuklarını çıkarmağa mecbur olacaktır. Almanya kazandığı takdirde ise Giornale d'İtalia emin olsun ki, eski Avusturya - Macar imparatorluğunun gerek topraklarının, gerek ihtiraslarının varisi olan Almanya, Slovanyayı da alacak, Triyesteyi de alacak, hatta Selâniğe kadar inecektir. O takdirde de, İtalyanın yuttukları boğazında kalacağı gibi üstelik Versay ruhile kaptıklarından da bazı şeyler vermeğe mecbur olacaktır.

Sapanca yolu üstünde feci bir kaza

İzmit (Hususî muhabirimizden) — Maşukiye köyü ile Sapanca yolu üzerinde feci bir kamyon kazası olmuş ve İshak namında 86 yaşında bir ihtiyar parçalanarak ölmüştür.

Hacı İshak, köyden eşeğini önüne katarak Sapanca pazarına gidiyormuş. Bu esnada Adapazarı istikametinden şoför Mehmed Hamdinin idaresindeki 5 plâka sayılı kamyon da 30 kilometre sür'atle gelmekte iken merkeb ürkmüş, şoför de direksiyonu sola çevirmiş. 86 lık ihtiyar şaşırmış ve kamyonun altında kalarak kaburga kemikleri kırılarak ve başı parçalanarak ezilmiş ve ölmüştür.

Hâdise mahalline müddeiumumî muavinlerinden Fuad Erdoğan giderek tahkikata başlamış, cesedi muayene eden hükûmet tabibi Sami Orer de defnine müsaade vermiştir. Şoför tevkif edilmiştir.

Bir yangın

Kadıköyünde Kızıltoprakta Tahta köprü caddesi 60/1 numaralı evde bir yangın başlangıcı vukua gelmiş, evin içi kısmen yandıktan sonra yetişen itfaiye tarafından söndürülmüştür.

Yangının banyodaki soba borularında biriken kurumların parlaması neticesi vukua geldiği anlaşılmıştır.

Küçük hikâye

Bir ay hapis

Nakleden: N. Tapman

Paris. 10 mart

Meb'us Bey,

Mühim işleriniz arasında sizi taciz eden, bunalmış, kalmış zavallı bir kadının saygısızlığını affediniz. Meziyyetlerini, umumun hürmetini kazanmakla gösteren bir zatı rahatsız edişim büyük bir talihsizliğin, bir kadını amansız pençeleri altında ezen derin bir felâketin icbariledir. Şunu da arzedeyim ki, ulüvvücenabınızın hududsuzluğunu, lûtfunuzun sonsuzluğunu, ümidsizlere yardım elini uzatmaktan büyük bir zevk duyduğunuzu temin eden bir tanıdığınızın - aynı zamanda benim de ahpabım - Madam T...'nin teşviki de bu mecburiyetle birleşmiştir.

İnşallah, dedikleri doğru çıkar!.

Meb'us Bey, kalbinize nüfuz için tutulmasını lüzumlu gördüğüm tek yolun samimiyet olacağını takdir ettiğimden size herşeyi açıkça söyliyeceğim.

Ben bir suç işledim, ağır birsuç. O kadar ağır ki daha itirafını düşünürken kıpkırmızı kesiliyorum: Ben bir... - Ne ayıb şey yarabbi! - Durun size iki kelime ile anlatayım: Ben bir çocukla basıldım... Kocamın yeğeni. 17 - 18 yaşlarında bir mektebli... Siz buna şimdi içinizden «hayasızlık!» diyeceksiniz, biliyorum Kabahatimi kanımla, hayatımla ödemeğe razıyım. Yeter ki beni dinlemeden hükmetmeyiniz, âdil olunuz. Hayatın takdirlerini nazarı dikkate alınız. Evet, yaptığım şey hayasızlıktır, hakkınız var. Fakat nedametin de her günahı silip temizliyeceğini unutmayınız. Bundan başka ben bu günahı istiyerek değil, sırf tedbirsizlik yüzünden işlemiş bulundum. Böyle olduğuna mukaddesatım üzerine yemin ederim. (Otel Terminus) e girişim, namusumu lekeliyen mülâkatı kabul edişim, - heyhat! - zâf gösterişim ve ebediyyen lekeli kalışım hep hüsnüniyetle yapılmış şeylerin neticesidir.

Yazdığı çılgınca mektub ve manzumelerile bana musallat olan bu çocuğa bir kaç nasihat vermek, biraz azarlıyarak yola getirmek istemiştim. Maalesef iş tersine çıktı: Bu haylâz benimle başbaşa kalınca; bütün düşüncelerinin, ruhunun, varlığının benden ibaret olduğuna yemin ederek bir takım deliliklere kalkıştı: Bağırdı, ağladı, başını duvarlara vurdu. Eğer dediğini yapmazsam beynine bir kurşun sıkarak ayaklarımın altına serileceğini söyledi Böylelikle beni tehdide başladı. Ne yapacağımı şaşırdım. Artık neler olup bittiğini bilemiyorum... Nihayet kocam (her halde bizden daha önce şüphelenmiş olacak ki) bir polisle üstümüze geldi. Zabıt tuttular ve dün bir ay hapse mahkûm edildim.

Aman yarabbi!.. Hırsız ve kötü kadınlarla bir ay (Sen Lazar) hapisanesinde kapalı kalmak?. Asla! Bu olamaz. Hayır, hiç bir vakit!.. Bana ne isterlerse yapsınlar, razıyım. Lâkin buna tahammül edemem!.. Ölüm, bu sefaletten yüz kere, bin kere hayırlıdır!..

Meb'us Bey! Sizden başka kimseden ümidim yok. Madam T... Adliye Nazırının, teklifsiz dostunuz olduğunu, bir sözünüzle cezamın tecil edilebileceğini söylüyor. Esirgemiyeceğinize emin olduğum bu tek sözle beni felâketten kurtarmış olacaksınız.

Bu büyük inayetinizi; şükranla, minnetle, feragatle ödemeğe, yaşayacağım müddetin kâfi gelmiyeceğini de şuracıkta ilâveye lüzum var mı?.. İnsanların en asil ve civanmerdine iltica ettiğimi düşünerek istirhamımın redle karşılanmıyacağı kanaatile, çok derin hürmetlerimin kabulünü rica ederim.

Size karşı hürmet besliyen çok kederli cariyeniz
M. Passoir

Hamiş — Küçük mektebliyi cezaen Belle İunon vapuruna koydular, Fransadan uzaklaştırdılar.

***

Paris. 11 mart

Madam,

Mektubunuzu aldım. Kabul saatim olan 10 dan 12,30 a kadar bir nebze görüşmekle bahtiyar olacağımı bildirmeğe müsaraat eder, selâmlarımı sunarım.

O. Courbouillon

***

Pek muhterem efendim,

Beni kabul buyurduğunuzdanberi - dört tahrirî müracaatim cevabsız kalmak şartile - beş gün geçti. Asırları andıran beş öldürücü gün. Uzunluğu kadar da esrarlı görünen sükûtunuzun, çok araştırdığım sebebini bir türlü bulamadım. Bunu hayra yormuyorum. Yoksa aleyhimde bir şey mi söylediler?. Bereket versin mazim, bu iftiraları çürütecek kadar şaibesizdir. Bu hususta babamın ölüsü üzerine yemin ederim! (Küçük mektebli meselesini burada hesaba katmıyorum. Çünkü iyice düşündüm, bu işi cinnet nöbeti içinde yapmış olduğuma kanaat getirdim.) Öyle ise ne oldu? Niçin susuyorsunuz? Üstünüzde fena bir tesir bıraktım desem o da değil. Beni kabulünüz o kadar hayırhahane, o kadar iltifatkârane ve sözleriniz o kadar teselli ve ümid vericiydi ki o zaman bütün endişelerim dağılmış, artık hiç bir felâkete ihtimal vermez olmuştum. Yoksa bir aralık size: (Elinizi çekin, çocukluk etmeyin, uslu durun!) dediğime yahud bunları sertçe söyleyişime mi gücendiniz? Öyle ise özür dilerim. Ne istediğinizi anlamamıştım. Emin olunuz ki ürkmüştüm: Karşımda âdeta kükremiş arslan kesilmiştiniz.

Muhterem dostum, vadettiğiniz gibi Nazıra benim için söyledinizse bildiriniz ve artık çektiğim azaba nihayet veriniz. Bense hep sizin kıymettar himayenize güveniyorum. Elim bir vaziyetteyim. Yaşıyor muyum? Yiyor muyum? Uyuyor muyum?... Farkında değilim. Her kapı çalınışında jandarmalar geldi sanarak boyumca sıçrıyorum. Sinirlerim bu kadar bozuk...

Size sadık ve cidden acınacak vaziyette bulunan
Marthe Passoir

Paris. 17 mart

Muhterem Madam,

Çocukluk ediyorsunuz. Bu kadar üzülecek ne var? Ebediyete nisbetle bir ay hapsin ne hükmü olur? Bununla beraber merak etmeyin. Hepsi yoluna girer. Yalnız şurasını haber vereyim ki müstakbel vaziyetiniz tamamile kendi elinizdedir. Haydi, yarın bana gelin. Fakat mümkün olduğu kadar erken... Dokuza doğru. İşinize dair konuşuruz.

Hulûskârınız
O. C.

Hamiş — Uşağım tenbihlidir. Sizi doğru yanıma getirecek. Salonda beklemiyeceksiniz.

***

Nezarete gittim. İş bitti. Cezanın büsbütün teciline muvaffak olamadım. Yalnız hapis hükmünü 2000 frank para cezasına tahvil ettiler. Mal ortaklığı şartile evlendiğinize göre bu parayı kocanız ödeyecektir

Dudaklarından öpen
O.

***

Ah benim tontonum!.. Gerçek mi... Gerçek mi söylüyorsun? Şimdi beni hapse koymıyacaklar ha?.. Sevincden deli olacağım!.. Hiç bu kadar bahtiyar olduğumu bilmiyorum. Fakat sen de az değilsin vallahi!.. Bir meb'usa göre hatırı sayılır çapkınlardansın.

Seni seven
Marthe

Hamiş — Acaba Bahriye Nazırı da arkadaşın mı? Onun kulağına da bir şeyler fısıldasan da kocamın şu küçük yeğenini koyuverseler... Kuzum... Ne olur!?.

G. Courteline'den çeviren:
N. TAPMAN